

Zámek ve Vlašimi z pohledu nových nálezů při opravách

MICHAELA GLOSOVÁ

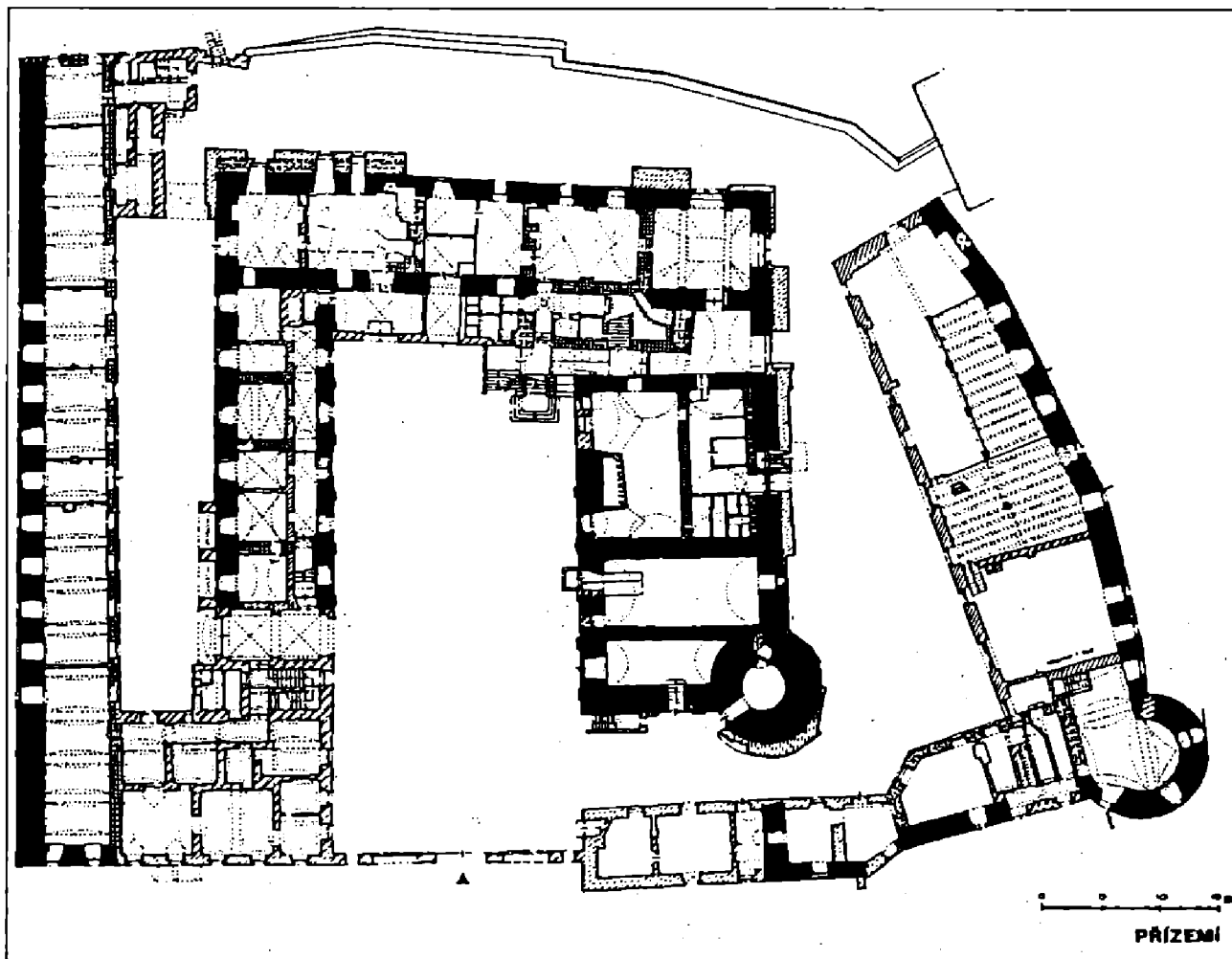
Ze stavební historie zámku

Zámek ve Vlašimi patří mezi nejzajímavější památky okresu Benešov a jeho význam z pohledu stavební historie daleko přesahuje hranice regionu.

Velkým přínosem pro poznání historie a stavební historie zámku bylo zpracování stavebně historického průzkumu celého areálu od SÚRPMO (autoři Kašička–Novosadová) v roce 1974, jehož výsledky pak byly oběma zpracovateli publikovány v časopise Památky a příroda r. 1980. Středověkým vývojem se dále zabýval T. Durdík v článku „Ke středověké stavební podobě hradu ve Vlašimi“ ve Sborníku vlastivědných prací z Podblanicka č. 29 z r. 1988, dále o hradu píše ještě v několika publikacích (Encyklopedie českých hradů 1995, Kastellburgem des 13. Jahrhunderts in Mitteleuropa, 1994, Hrady kastelového typu 13. století ve střední Evropě, 1998 a v dalším). Významným příspěvkem byly i dílčí články (Úlovec, Památky a příroda 1986; Váňová, SVPP 1979, 1988). Přes to je ve stavební historii vlašimského zámku ještě velmi mnoho nejasného. Bohužel nebyly využity mnohé možnosti k poznání stavební historie, které skýtaly postupně probíhající opravy zámku od 70. let, zanedbala se dokumentace, která mohla v mnohém objasnit stavební vývoj a dokonce došlo i k přehmatům, které ochudily zámek o řadu autentických konstrukcí a architektonických článků. Tím také zaniklo nemálo možností identifikovat přesněji jednotlivé stavební etapy vývoje zámku.

Původní hrad, který dnešní zámeckou podobu získal mnoha přestavbami v průběhu věků, mohl vzniknout již r. 1303, jak uvádí starší literatura (Bienenberg 1785) s odvoláním na nezvěstnou vlašimskou „Knihu pamětní“. Nejstarším držitelem hradu, připomínaným v pramenech k roku 1318 byl pan Hynek z Vlašimě. Páni z tohoto rodu založili někdy v 1. polovině 14. stol. kostel sv. Jiljí v jednom ze dvou podhradních městeček (Kašička–Novosadová, 1974; Sedláček, 1927). R. 1363 zakoupil Vlašim královský purkrabí na hradě Svojanově Michal spolu s bratrem Pavlem, kteří byli bratry pražského arcibiskupa Jana Očka z Vlašimě a další arcibiskup pražský Jan z Jenštejna byl jejich synovcem. Doba jejich držení – do r. 1413 – znamenala mimořádně významnou etapu ve vývoji hradu. Gotické hradní jádro vzniklé v průběhu 14. stol. má pravidelnou, téměř čtvercovou dispozici s původně dvěma okrouhlými věžemi v čele (tedy kastelového typu), z nichž se dochovala pouze jedna na severovýchodní straně. Z nejstaršího období pochází zdivo neobvykle širokého severního paláce, zachované až do výše 2. patra, dále je zachován gotický západní palác do výše 1. patra a někdejší hradba jádra na jižní straně tvořící jižní zeď jižního paláce. Není dosud jasné, zda měl hrad tuto pravidelnou dispozici od svého vzniku, nebo zda ji získal ve 2. pol. 14. stol. v době držení rodu pánů z Vlašimě, z něhož pocházeli dva pražští arcibiskupové, jejichž vysoké mocenské postavení a styky s Francií byly předpokladem takovéto v našich zemích mimořádné dispozice. Od r. 1413 držel Vlašim rytíř Jan z Chotěmic, královský rada a hejtman ve Vratislavi a Svídnici se syny Jiříkem a Tomášem.

Další významnou etapou vývoje hradu byla éra jeho držení rodem Trčků z Lípy. Rytíři Mikuláši Trčkoví z Lípy, hejtmanovi čáslavského kraje byl vlašimský hrad se všemi statky prodán r. 1443. Po jeho smrti r. 1453 panství Vlašim dostal jeho syn Mikuláš, významný velmož tehdejší doby, aktivní podporovatel krále Jiřího z Poděbrad i krále Vladislava II., hejtman kraje kouřimského, který Vlašim držel až do r. 1509. Městu Vlašim vymohl r. 1488

Obr. 1. Vlašim, zámek. Přízemí zámku ve stavebně historické analýze SÚRPMO: Černé zdivo gotické, mřížky kolmé na konstrukci – renesanční, šikmá šrafura – barokní, šikmé dvojčáry – klasicistní, tečkované – novodobé. Hypotetické zařazení – přerušované. Podle F. Kašičky – upraveno (jižní palác a konírna) dle nových nálezů autorkou.

dva výroční trhy (Kašička–Novosadová, 1974). V té době pravděpodobně dorůstá hradní jádro téměř dnešní výše (pokud jí nedosáhlo již předtím), vzniká mohutné vnější opevnění, tvořené hradbou přes 2 m silnou s nárožními dělovými baštami, které je dochováno na jihu v jižní obvodové zdi bývalé konírny, na západě v tarasní zdi pod novodobými přízdívkami, na severu v severní zdi bývalého pivovaru a na východě zčásti ve východní obvodové zdi budov navazujících na nárožní okrouhlou baštu. Na této straně bývala i vstupní brána. Další bašta, snad s břitem stála podle stabilního katastru ještě v r. 1841 na severozápadní straně poblíž novodobé budovy sodovkárny. Vysoké státní funkce Mikuláše Trčky z Lípy a jeho aktivní služby panovníkům naznačují potřebu reprezentačního rodového sídla. Lze předpokládat, že z této doby pochází jižní palác hradního jádra, jak vyplývá z nálezů donedávna neznámých arkád v jeho přízemí.

Pozdně gotické vnější opevnění bylo ještě zmnoženo, patrně až za držení synů Mikuláše Trčky, Zdeňka a Mikuláše v I. třetině 16. stol. širokým příkopem a valem s bastiony kolem hradby s baštami, jak dokládá situace Josefského mapování kolem r. 1780 (Kašička–Novosadová, 1974, Úlovec 1986). V téže době – roku 1523 stavějí Zdeněk a Mikuláš v městečku Vlašim nový kostel, dochovaný v této pozdně gotické podobě. Ke konci období dochází mezi bratry k neshodám a v r. 1533 se velký trčkovský majetek dělí, při čemž vlašimské panství dostává Zdeněk. Roku 1543 Zdeněk umírá a Vlašim přechází na syny jeho synovce Jana Trčky na Lipnici, Buriana, Ferdinanda, Jaroslava, Zdeňka a Mikuláše. Ti prodali r. 1546 vlašimské panství Markvartovi Stranovskému ze Sovojevic. Lze předpokládat, že období po r. 1533, charakteristické dluhy a soudními spory přineslo vlašimskému zámku po stránce stavební již jen stagnaci. Od Markvarta Stranovského koupil r. 1550 vlašimské panství Gabriel Klenovský z Ptení a od r. 1562 jej držel jeho syn Aleš Klenovský

emovský papstvi v duševně Alabýklé
is zaduží této de by smého oraturaá Pro př
oňé vážo ě stejno k s ostatě k o b ž o ň í j Ašteš p
videoza de j š etá i h ost ě p it e l s p e r o s t j a e š t e o
ke za k o r a l k j a t o k s a k o v z s k l e b o r a d y o a t p o e
na V o p s t v o ě ě o p o t a v i l l e v u e x l á d ě Š z a v n i e k
z ě ů y . d ě l r a v š a k p i e l o y ě ž e m n o s t u o j e a l a
n a d ě e k l á s e p t a k o l á j o k v e k z e k p ě l e d t ě c ě r o
b r z e c j e m n ě j i z a r š ě s y n ů y l a M a k ě m p a k t o
o k s k r y o r a d k , V o s t i t s k y t e s ů Ů ě s e l a v i e j k y r á š ě
5 8 1 9 7 4) . 6 2 8 0 ě t v a (N a š t o t a e ě N o v e t s a d o M
j e b o i p r o r y t o j ě j a n a d m a k o ě ě d o b ů v š e s t a y
e r o d o b a p ě s t e i k n ō e k k P a š y n o ě o c h o v a m a
n j e p ě n e s t a e v s t r e d t ě ě n o t y a š p a t ě m ů r e l o s s a m ě
á o k s t a , v e r s i o e z n o d ě y j a p a t r a j a z y k a e r o b y
í v k o ě z e l o o d o p s e ě s p ě s e d ě a ě m o h e a p a l d u
s v y p ě l ý d a ě s o p ě b e d s ě j a z e ě j a n k ě p o a t r i k e d a k
n o n ů z a d ě r o v r ě k ě ě t o v ě l h ě j a r ě s k e v ě n ě z ě k

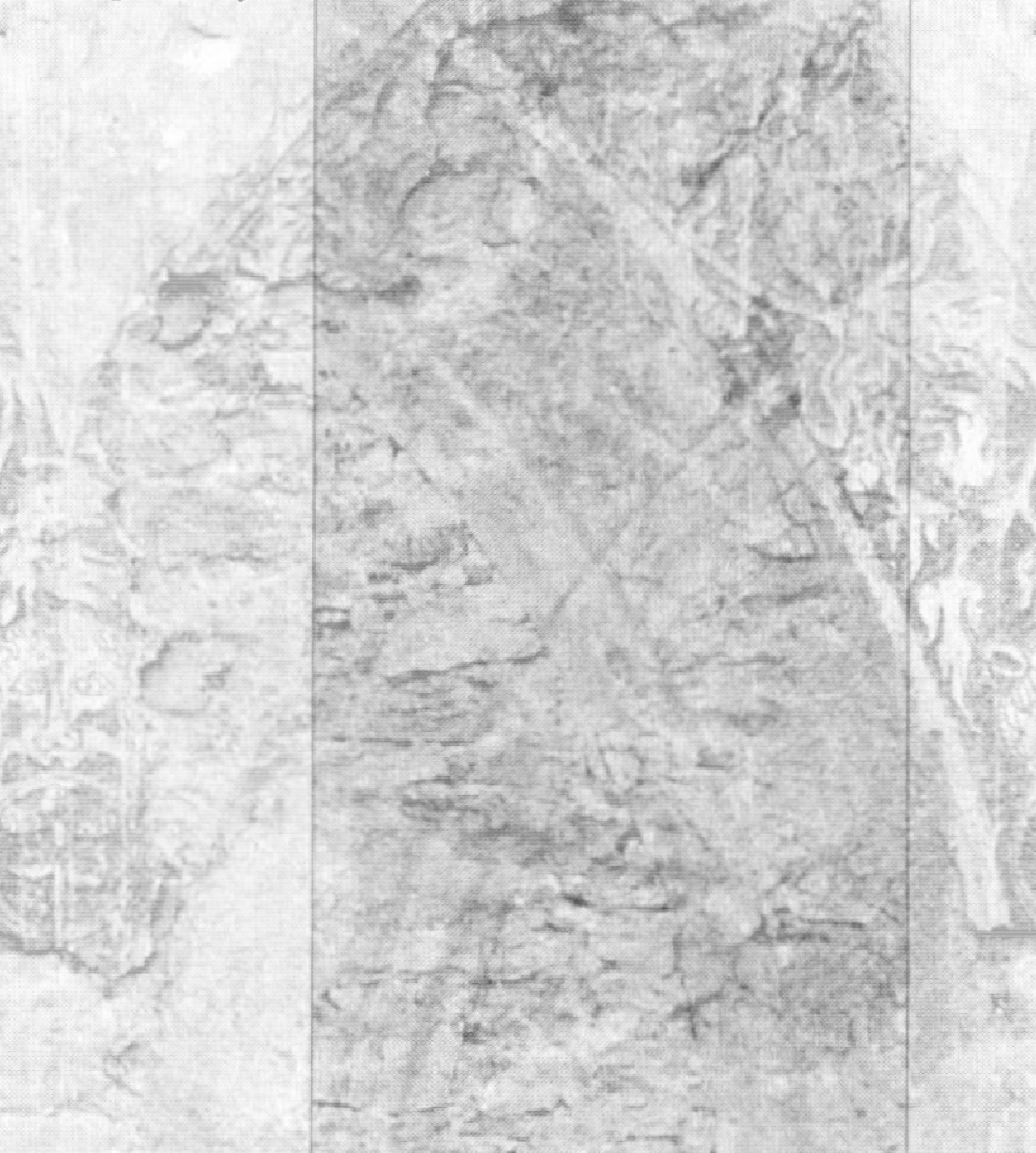
a po něm r. 1654 starší bratr František Vilém, který statek velmi zadlužil. Po jeho smrti dostal Vlašim další z bratrů Jan František z Talmberka. Z r. 1665, kdy zboží vlašimské kupuje kněžna z Portie, rozená Kavková z Říčan, je dochován popis zámku, kvůli dělení a prodeji majetku, který zachycuje patrně poslední renesanční podobu zámku, tak jak ji získal za Vostrovců z Královic. Po smrti kněžny z Portie dědí vlašimské panství její starší dcera Františka Benigna, provdaná za hraběte z Weissenwolffu. Její syn František Antonín staví ve Vlašimi (v dnešní vsi Bolinka) r. 1704 Loretánskou kapli a ve městě nové děkanství. Z období baroka pochází přestavba a přepatrování jižního křídla zámku vložím valených výsečových kleneb a řada dalších úprav v areálu. Při přestavbě jižního křídla byly zazděny i arkády v přízemí. Další majitelkou Vlašimi se stává dědictvím r. 1730 Marie Josefa z Trautsonu, provdaná za Karla Josefa knížete z Auersperka, jejíž dlouhé držení panství zahrnuje přechod od baroka ke klasicismu. Z této doby pochází přestavba velké pivovarské budovy a části přilehlých stavení na východní straně na starším zdivu. Dílčí přestavby či úpravy byly provedeny i v severním a západním zámeckém křídle, např. r. 1771 byla zřízena ve 2. patře zámecké věže nová kaple sv. Vincence. R. 1775 byl založen na místě obory v údolí řeky Blanice anglický park, postupně obohacovaný romantickými stavbami (Kašička–Novosadová, 1974, Sedláček 1927). Klasicistně byla upravena všechna vnější průčelí. Nádvoří získalo v jedné z etap členění pilastry a slepými arkádami. Před r. 1841 byly zasypány valy a příkopy. (Na stabilním katastru z r. 1841 již nejsou zakresleny.) Klasicistně byla přestavěna konírna, jak dokládá letopočet 1841 na jejím portálu. Pozdně klasicistní je výstavba jihovýchodního křídla, při níž byla ubourána k severu zalomená část koníren, která asi sledovala jihovýchodní pozdně gotickou hradbu a dále výstavba jihozápadního zámeckého nárožního stavení, obsahující v přízemí část křídla konírny. V neznámé době byla zbořena jihovýchodní „Bílá věž“, jejíž jasný půdorys již nenacházíme na stabilním katastru. Architektura pozdního klasicismu je charakterizována na průčelích vysokým pilastrovým řádem a tato úprava je dochována na nádvoří, jihovýchodním a jihozápadním křídle. Čestné nádvoří bylo uzavřeno mřížovou branou s plastikami lvů a kozorohů. Na ni byla později orientována novogotická brána. Uvnitř zámku došlo rovněž k řadě klasicistních zásahů, např. divadelní sálek ve 2. patře severního křídla, nové vnitřní dveře, dvorní přístavba západního křídla apod. Dále byla adaptována budova bývalého zámeckého pivovaru, nastavena bašta a navazující budovy při pozdně gotické hradbě, provedena přístavba jižního zámeckého křídla v hospodářském dvoře na arkádových obloucích. Interiéry zámku byly bohatě vybaveny dřevořezbami v l. 1845–70, z nichž se dochoval jen tzv. Erbovní sál v 1. patře západního křídla.

Popis nálezů arkád v zámku

V květnu roku 1997 při opravě omítek fasády jižního (tzv. levého) křídla zámku v čestném dvoře se ve 3., 4. a 5. poli, tvořeném pilastry na fasádě od jihozápadního rohu nádvoří, objevily v přízemí kamenné arkády, o nichž dosud nikdo nevěděl. Arkády byly nalezeny celkem čtyři; v jihovýchodním a jihozápadním krajním poli objeveny nebyly, jejich existenci však nelze stoprocentně vyloučit, neboť zdivo nebylo v horní partii úplně odhaleno (v době návštěvy odborného pracovníka PÚSČ). V jihozápadním krajním poli, hned vedle terasy, se na kamenném lomovém zdivu zachovala větší plocha celkem kvalitní pekované, zřejmě renesanční omítky s nátěrem lomenou bílou, stejného charakteru, jako dochovaná omítka nad arkádami. V tomto krajním poli se v místě dnešního okna nacházely původně dveře, jak svědčí zazdívka z lomového kamene nad terénem. Arkády jsou převážně z červeného, zčásti i ze světlého pískovce, jejich oblouky mají půlkruhový tvar, jsou složeny z několika kusů s vnitřním lícem profilovaným oblounem a téměř pravouhlou lištou a spočívají na kamenných sloupech, z nichž se zachovaly dva a malá část třetího. Světlá šířka arkád je asi 279–280 cm, světlá výška od dnešní úrovně nádvoří asi 265 cm, výška sloupů 113–114 cm, šířka kamenného žebra oblouku 30 cm. Horní oblouk arkád lemoval pás šedobílého sgrafita o šířce kolem 28 cm s rostlinnými a zvířecími motivy a bílou páskou

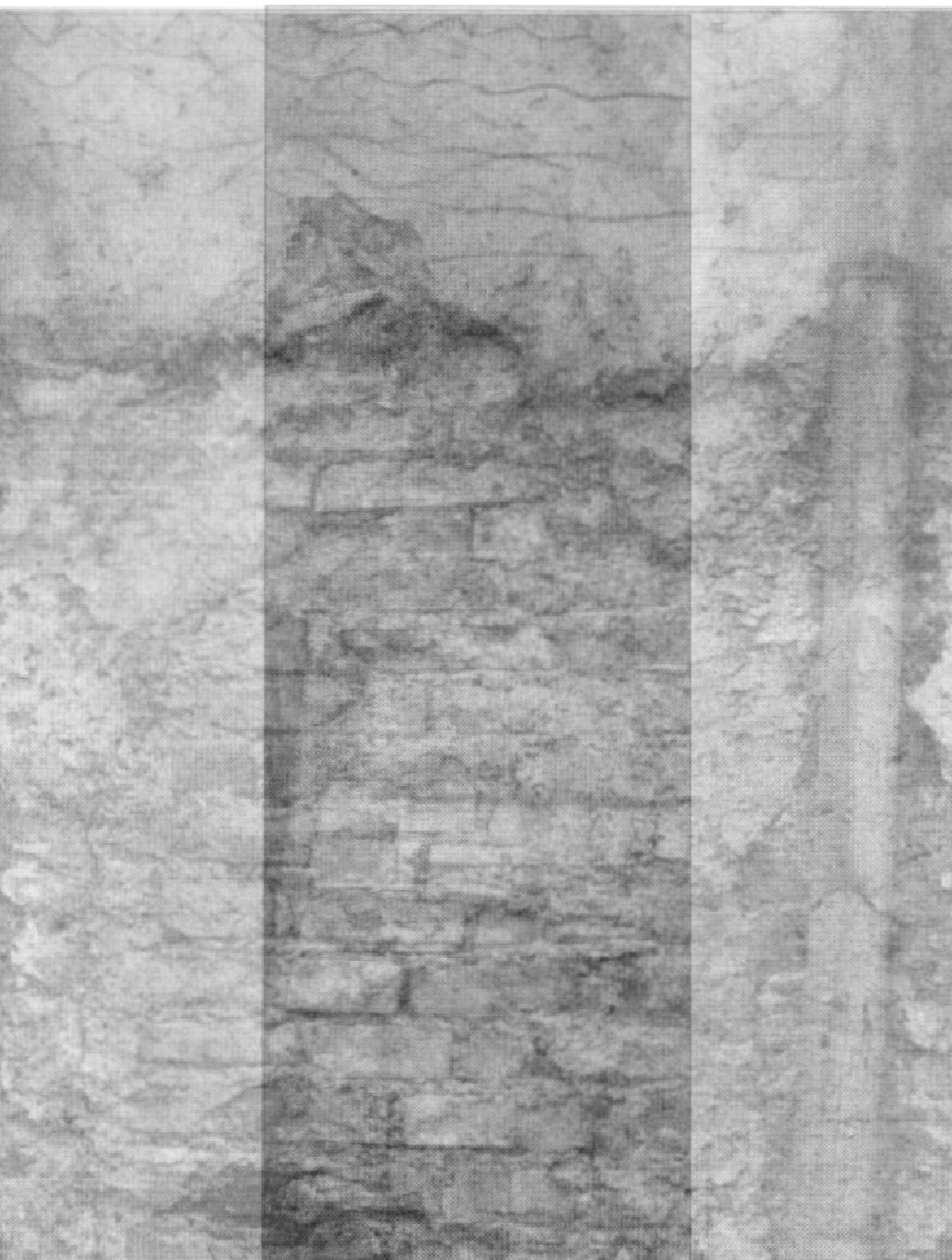

Obr. 4. Vlašim, zámek, detail hlavice polygonálního sloupu a oblouků kamenných arkád se zbytky sgrafitové výzdoby, 1997. Foto autorka.

Obr. 5. Vlašim, zámek, detail zbytku hlavice druhého polygonálního sloupu – vedle barokního portálu, 1997. Foto autorka.

úpravě byly kamenické články natřeny sytě růžovou barvou, jejíž stopy přecházely na okraj sgrafita. Růžový nátěr barvy červeného pískovce překrýval i navýšení z cihel.

Arkády byly nalezeny čtyři, lze však předpokládat, že původně jich byl větší počet. Není zcela vyloučeno, že se ještě skrývají ve zdivu dvou západních polí severní fasády, jižního paláce, včetně pole skrytého přístavbou terasy. Ani v nejuvýchodnějším poli fasády nelze nález arkády úplně vyloučit. Sloupy arkády se zřejmě střídaly – polygonální a kruhové. V období baroka došlo k výrazné přestavbě jižního paláce, k jeho přepatrování, vložení kleneb, rovněž k zazdění arkád v přízemí a proražení fasády novými okny ve zcela jiném rytmu.

Z nálezů původně pozdně gotických arkád je zřejmé, že celé jižní zámecké křídlo je o něco starší, než jsme se dosud na základě stavebně historického průzkumu Fr. Kašičky domnívali – pochází tedy z 1. čtvrtiny 16. stol. Arkáda vznikla jistě v době, kdy Vlašim drželi Trčkové z Lípy. Mohlo to být ještě v době Mikuláše Trčky, zemřelého r. 1509, který vzhledem k svému významnému postavení u královského dvora kromě dalších velkých stavebních akcí na Vlašimi jistě upravoval i jádro hradu na odpovídající reprezentační sídlo. Nelze vyloučit však ani to, že arkáda a tedy i celý jižní palác vznikl za držení jeho synů Zdeňka a Mikuláše. Ti postavili r. 1523 ve městě nový kostel sv. Jiljí, v němž se pod kruchtou nacházejí dva původně patrně rovněž kruhové sloupy, upravené později při barokní přestavbě kostela. Tato určitá, i když ne zcela jasná analogie, by poukazovala až ke konci 1. čtvrtiny 16. stol. V pozdějším období sporů mezi oběma bratry již nová výstavba na hradě není pravděpodobná.

Další renesanční fázi arkády je ještě obtížnější přesněji časově určit. Mohla se odehrát v době držení Vlašimi Gabrielem a potom Alešem Klenovským z Ptení (1550–1580–1588). Určitá provizornost úpravy – zvýšení arkády pomocí cihel místo řádných kamenických článků by mohla nasvědčovat, že se odehrála v době, kdy nebylo peněz nazbyt. Druhá renesanční fáze se sgrafitovou výzdobou se nejspíše mohla realizovat za panství Vostroců z Královic (1580–1620), nelze však vyloučit její provedení i dříve.

Z nálezů kvádrového sgrafita na konírně lze usuzovat nejspíše na vznik konírny kolem roku 1580, kdy je výskyt tohoto typu sgrafita nejčastější. Konírna je tedy renesančního původu, postavená patrně za Vostroců z Královic, nikoli až barokní, jak se domníval stavebně historický průzkum. Nález arkád byl při nové opravě analytickým způsobem zachován na průčelí a sgrafito i renesanční omítky restaurovány.

Z výše uvedeného je zřejmé, že i dílčí nálezy při opravách mohou významně přispět k objasnění jednotlivých etap stavebního vývoje.

Literatura

- ČAREK, J., 1985: Městské znaky v českých zemích, Praha, 412.
DURDÍK, T., 1988: Ke středověké stavební podobě hradu ve Vlašimi, SVPP 29, 95–110.
DURDÍK, T., 1994: Kastellburgen des 13. Jahrhunderts in Mitteleuropa, Praha, 126–130.
DURDÍK, T., 1995: Encyklopedie českých hradů, Praha, 313–314.
DURDÍK, T., 1998: Hrady kastelového typu ve střední Evropě, Praha, 140–144.
DURDÍK, T., 1999: Ilustrovaná encyklopedie českých hradů, Praha, 600–601.
KAŠIČKA, F.–NOVOSADOVÁ, O., 1974: Zámek Vlašim, stavebně historický průzkum, Státní ústav pro rekonstrukce památkových měst a objektů, rkp.
KAŠIČKA, F.–NOVOSADOVÁ, O., 1980: Zámek ve Vlašimi a jeho stavebně historické proměny, Památky a příroda V., 129–140.
PODLAHA, A., 1911: Soupis památek uměleckých a historických v politickém okrese Benešovském, Praha, 285–286.
SEDLÁČEK, A., 1908: Místopisný slovník historický království českého, Praha, 965.
SEDLÁČEK, A., 1927: Hrady, zámky a tvrze království českého, díl XV., Praha, 181–189.
SLAVÍK, FR. AUG., 1889: Dějiny města Vlašimě a jeho statku, Tábor.
ŠIMEK, T., 1989: Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku – východní Čechy, díl VI., Praha, 531–533.
ÚLOVEC, J., 1986: Příspěvek ke stavebním dějinám vlašimského hradu, Památky a příroda 11, 347–348.

Zusammenfassung

Das Schloß in Vlašim vom Gesichtspunkt der neuen Funde

Das Schloß, ursprünglich die Burg in Vlašim entstand vielleicht schon im J. 1303, die älteste schriftliche Nachricht kennen wir aus dem J. 1318. Damals besaß sie Hynek von Vlašim. Eine der bedeutendsten Etappen ihrer Geschichte und Baugeschichte stellt die Zeit dar, in der sie den Herren von Vlašim gehörte. Aus diesem Geschlecht stammten auch die Erzbischöfe Jan Očko von Vlašim und Jan von Jenštejn (1363–1413). Vielleicht in dieser Zeit bekam das Burgkern die fast quadratförmige Disposition mit zwei rundlichen Türmen an der Frontseite (Typ Kastell) und mit dem nördlichen und westlichen Palas. Eine weitere bedeutsame Epoche stellt die Zeit der Besitzer aus dem Geschlecht Trčka von Lípa (1443–1546) dar. In dieser Zeit entstand die mächtige Außenbefestigung mit Eckbasteien (erhalten vorwiegend in den Mauern der späteren Zubauten), Gräben und Wälle und auch der südliche Palas, wie es aus diesem Beitrag offenbar ist. Die vierte bedeutsame Periode in der Entwicklung des Schlosses ist die Zeit der Besitzer aus dem Geschlecht Vostrovec von Královice (1580–1620). Damals wurde die Burg zu einem Renaissanceschloß wesentlich umgebaut.

Bei einer Reparatur der Südflügelassade im Ehrenhof des Schlosses wurden im J. 1997 im Erdgeschoß die von Barock- und Klassizismusumgestaltungen teilweise zerstörten Steinarkaden entdeckt. Sie sind vorwiegend aus dem roten und zum Teil auch aus dem hellen Sandstein gebaut. Die Bögen haben die halbrunde Form und ruhen auf den Steinsäulen, von den zwei ganz und die dritte im Fragment erhalten sind. Der obere Arkadenbogen saumen grauweiße Sgraffitos mit tierischen und pflanzlichen Motiven und mit einem weißen Band am Innen- und auch am Außenrande. Es gab hier zwei Typen von Säulen, die wahrscheinlich einander wechselten – die linke erhaltene Säule und das Fragment links vom Steinportal bestehen aus einem polygonalen, wahrscheinlich achteckigen Schaft, einem polygonalen Sockel und aus einem flachen quaderförmigen Kapitell mit kannelierten unteren Rändern. Die zweite erhaltene Säule hat den annähernd ringförmigen Durchschnitt und Sockel und trug ein ähnlich kanneliertes wahrscheinlich rundes Kapitell, es ist jedoch nur ein Fragment vom rechten Teil erhalten. Die steinernen Arkadenbögen sitzen nicht direkt auf Säulenkapitellen, sondern auf einer eingelegten Ziegelschicht. Unter dem Sgraffito erhielt sich ein älterer Renaissanceverputz mit rosenfarbigem und darüber gelbem Anstrich. Auf den Steinbögen waren Spuren des rosenfarbigen Anstrichs in zwei Schichten. Über dem Sgraffito erhielt sich der zeitgenössische Renaissanceverputz.

Die Analyse der Säulenprofilierung reiht sie in den spätgotischen Zeitraum, wahrscheinlich ins 1. Viertel des 16. Jh.s. Die Arkaden erlebten vermutlich drei Bauetappen. Es ist nicht klar, ob in der Zeit ihrer Entstehung die Kapitelle symmetrisch waren, also ob die Kapitellprofilierung um die ganze Säule herum verlief, und ob die Vorderseiten der Kapitelle von polygonalen Säulen vom Anfang an in eine Ebene abgeschnitten und glatt bearbeitet wurden, oder ob es sich um eine sekundäre Herrichtung handelt. Die Rippenteile aus dem hellen Sandstein weisen auf eine spätere Herrichtung der Arkadenbögen hin, die ursprünglich spitzig sein könnten. Während der 2. Phase wurden die Kapitelle wahrscheinlich von vorne und von Seiten gemeißelt, die Arkaden um eine Ziegelschicht erhöht, Mauernflächen mit dem unter dem Sgraffito erhaltenen Renaissanceverputz angeworfen und die Steinarbeiten satt rosig angestrichen. In der 3. Bauetappe wurden die Arkaden mit dem Sgraffito verziert und die Steinarbeiten wieder rosig angestrichen. Die Arkade entstand noch in der Zeit, als Vlašim das Geschlecht Trčka von Lípa besaß, die nähere Bestimmung ist nicht sicher. Das Übereinstimmen von gewissen Merkmalen mit der Kirche in Vlašim zeigt eher auf das 1. Viertel des 16. Jh.s hin. Die erste Renaissanceherrichtung der Arkade konnte in den Jahren 1550–1588 verlaufen. Die zweite Renaissancephase mit der Sgraffito-Verzierung stammt wahrscheinlich aus der Zeit der Herrschaft des Geschlechts Vostrovec von Královice. Aus dem Fund geht also hervor, daß der Südpalas noch die spätgotische Herkunft hat.

Der zweite Fund stellt das Quadersgraffito auf der Nordmauer eines Pferdestalls im südlichen Schloßteil dar. Daraus kan man schließen, daß der Pferdestall, der bisher für einen Barockbau gehalten wurde, bereits in der Renaissance um 1580 entstand. In dieser Zeit kam Sgraffitos dieser Art in Böhmen am öftersten vor.

Abbildungen:

1. Vlašim, Schloß. Erdgeschoß in der bauhistorischen Analyse von SÚRPMO: schwarz – gotisches Mauerwerk, kariert winkelrecht zur Konstruktion – Renaissance, schräg schraffiert – Barock, schräge Doppellinien – Klassizismus, punktiert – neuzeitig. Die hypothetische Einreihung – unterbrochen. Nach F. Kašička – von Autorin nach den neuen Funden aktualisiert (Südpalas und Pferdestall).
2. Vlašim, Ehrenhof mit den Arkaden, die an der Fassade des linken Südflügels gefunden wurden. 1988, Foto Autorin.
3. Vlašim, der Fund – die Arkaden an der Nordfassade des Südpalas. Zwei erhaltene Säulen – links polygonale, rechts runde. 1997, Foto Autorin.

4. Vlašim, Detail – das Kapitell der polygonalen Säule und Steinarkadenbögen mit Resten der Sgraffitoverzierung. 1997, Foto Autorin.
5. Vlašim, Detail – Kapitellfragment von der zweiten polygonalen Säule neben dem Barockportal. 1997, Foto Autorin.
6. Vlašim, Ehrenhof, der analytisch präsentierte Fund – Teil der spätgotischen, im Renaissancestil hergerichteten Arkaden, die an der Südflügelassade entdeckt wurden. 1998, Foto Autorin.
7. Vlašim, Schloß, Nordfassade des Pferdestalls, Mauerwerkdetail mit dem Fund – Quadersgraffito links vom vermauerten dritten halbkreisförmigen Fenster (vom Südosten). 1997, Foto Autorin.